

9. Топчий О. В. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки неповнолітніх в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07. Ужгород, 2019. 479 с.
10. Фелик В. І. Адміністративно-правове забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2017. 42 с.

Ключові слова: запобігання порушенням прав людини, превенція, публічне право, превентологія.

Ключевые слова: предупреждение нарушений прав человека, превенция, публичное право, превентология.

Key words: prevention of human rights violations, prevention, public law, preventology.

СИНИЦИН ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

«ДРУЖНЄ СТАВЛЕННЯ ДО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА» ЯК ПРИНЦИП ЗАСТОСУВАННЯ РІШЕНЬ ЄСПЛ У ІНТЕРПРЕТАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ КСУ

Принцип дружнього ставлення до міжнародного права слід віднести до спеціальних принципів застосування КСУ рішень ЄСПЛ у своїй інтерпретаційній діяльності. З цього приводу С. Шевчук зауважив, що КСУ здійснюючи інтерпретаційну діяльність з урахуванням рішень ЄСПЛ притримується принципу дружнього ставлення до міжнародного права. На його думку, під принципом дружнього ставлення до міжнародного права слід розуміти звернення Конституційного Суду України під час здійснення інтерпретаційної діяльності до міжнародно-правових норм, зокрема ЄКПЛ, а застосування ЄКПЛ без звернення до практики ЄСПЛ не можливе [1, с. 127].

Наведене визначення розкриває подвійну природу цього принципу, оскільки він водночас виступає і підставою застосування рішень ЄСПЛ КСУ у своїй інтерпретаційній діяльності і вихідною засадою такого застосування.

Варто зауважити, що без використання методології, яку застосовує ЄСПЛ неможлива належна конкретизація КСУ норм ЄКПЛ у контексті тлумачення Конституції України. Адже ЄСПЛ визначає основні стандарти тлумачення ЄКПЛ, а КСУ через призму інтерпретації Конституції України імплементує ці стандарти у вітчизняне правове поле та національну правову свідомість. По суті це означає, що КСУ у своїй інтерпретаційній діяльності застосовує рішення ЄСПЛ як наслідок виконання зобов'язань за міжнародними договорами і договорах і відповідно до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» не може уникнути стандартів розуміння сутності положень ЄКПЛ, офіційно запроваджених і визна-

них учасниками міжнародного договору. Проте зазначене не обмежує змісту принципу дружнього ставлення до міжнародного права під час застосування КСУ рішень ЄСПЛ у своїй інтерпретаційній діяльності.

Підкреслимо, що Україна є не єдиною державою, конституційний суд якої керується принципом дружнього ставлення до міжнародного права, що правда, в Німеччині його іменують «принцип поваги до міжнародного права». Традиційно характерною для Німеччини стала дуалістична модель взаємодії між національною та міжнародною правовими системами. Це означає, що норми міжнародного права повинні бути трансформовані у норми німецького права [2].

Після імплементації норми міжнародного права наділяються законною силою на рівні федеральних законів Німеччини. Зазначене призводило до складного конфлікту міжнародного права і принципу верховенства конституції. Протягом кількох років Федеральному конституційному суду Німеччини вдалося вирішити цей конфлікт. Дотримуючись принципу поваги до міжнародного права конституційний суд дійшов висновку, що всі державні органи у Німеччині зобов'язані враховувати при інтерпретації Основного закону норми ЄКПЛ і їх тлумачення ЄСПЛ.

Конституція Німеччини наділена вищою юридичною силою ніж, імplementовані у внутрішню правову систему, норми міжнародного права. З метою уникнення суперечностей між нормами Конституції і міжнародними зобов'язаннями Німеччини шляхом системного тлумачення різних частин Основного закону: преамбули, особливого закріплення правила про права людини у абз. 2 ст. 1 Основного закону, усвідомленого звернення до «міжнародного співробітництва» і «міжнародної відкритості» в абз. 2 ст. 9, а також статтях 23-26 Основного закону і визначення статусу міжнародних договорів у ст. 59 Конституції Німеччини – Конституційний суд вивів конституційно-правовий принцип поваги (Völkerrechtsfreundlichkeit) німецької правової системи до міжнародного права [3].

Спираючись на наведені норми Конституційний суд Німеччини сформував самостійний неписаний конституційний принцип, основним призначенням якого є усунення колізій [4]. Тим самим суперечності між внутрішньодержавним і міжнародним правом та відповідно, порушення міжнародно-правових приписів Німеччиною повинні запобігатись на максимально можливому рівні.

Водночас, застосування принципу дружнього ставлення до міжнародного права у Німеччині не передбачає, що саме воно завжди матиме примат над національним правом. Зазначений принцип в першу чергу полягає в тому, що при тлумаченні німецького законодавства та Конституції повинні враховуватися норми ЄКПЛ та їх інтерпретація ЄСПЛ.

Практика застосування принципу дружнього ставлення до міжнародного права у Німеччині може бути застосована для вдосконалення його використання КСУ у своїй інтерпретаційній діяльності, а саме її вивчення суддями дасть можливість уникнути помилок, яких вже припускався Федеральний конституційний суд Німеччини.

На думку М. Білак рішення ЄСПЛ створюють для України умови, за яких є можливість перевірити правову систему та за необхідності зорієнтуватися для внесення необхідних змін своєчасно, щоб запобігти порушенням прав людини. Вчена обґрунтовує свою думку тим, що одним із завдань сучасної держави є приведення у відповідність внутрішньої правової системи до міжнародних стандартів, а КСУ у своїй діяльності створює національні стандарти поєднання міжнародного і національного права з метою забезпечення єдиної практики тлумачення Конституції у вітчизняній правовій системі, із врахуванням норм міжнародного права, які визнані Україною у встановленому законом порядку. При цьому, національні суди, на її думку, в контексті практики конституційної юрисдикції повинні вибудовувати єдину практику забезпечення міжнародно-національних стандартів із врахуванням національних традицій і потреб сьогодення, у такий спосіб створюючи єдність правового простору та необхідний фундамент для законодавчої бази [5, с. 65].

Із вищенаведеним варто погодитися, оскільки міжнародно-правові норми, згода на обов'язковість яких, надана в установленому законом порядку, відповідно до ст. 9 Конституції України, стають частиною національного законодавства. Вбачається, що одним із основних завдань КСУ при здійсненні інтерпретаційної діяльності є усунення прогалин та колізій у внутрішній правовій системі, адже чинне писане законодавство неспроможне дати відповіді на всі запитання, що виникають у судах. Тобто застосовуючи практику ЄСПЛ при тлумаченні Основного Закону КСУ фактично здійснює гармонізацію вітчизняного законодавства та імплементує міжнародно-правові стандарти у національну правову систему.

У цьому контексті ілюстративними є рішення Конституційного Суду України від 1 червня 2016 р. № 2-рп/2016 та від 8 вересня 2016 р. № 6-рп/2016. Так, КСУ безпосередньо у тексті зазначених рішень вказав на застосування принципу дружнього ставлення до міжнародного права. Обґрунтовуючи його застосування бажанням українського народу до міждержавного діалогу, що виявляється в укладенні міжнародних договорів у порядку і на умовах, передбачених ст. 9 Конституції України.

Дію цього принципу можна відстежити, коли у процесі застосування практики ЄСПЛ КСУ виявляє суперечність між національним законодавством та міжнародно-правовими нормами, обов'язковість яких нашою державою визнано в установленому законом порядку, у такому разі відповідно до «принципу дружнього ставлення до міжнародного права» КСУ повинен застосувати норму міжнародного права у такому контексті, як її тлумачить ЄСПЛ у своїх рішеннях, як єдиний офіційний інтерпретатор ЄКПЛ. На разі, вбачається, що дотримання принципу дружнього ставлення до міжнародного права під час застосування рішень ЄСПЛ КСУ у своїй інтерпретаційній діяльності є важливою гарантією належної якості інтерпретації.

Список використаної літератури:

1. Шевчук С. Узгодженість практики ЄСПЛ та Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. № 4-5/2011. С. 122-130.
2. К. фон Галль, Кюос Л. Применение международного права судами Германии. *Сравнительное конституционное обозрение*. 2017. № 6(121). С. 78-86. URL: http://www.elibrary.az/docs/jurnal/jrn2017_1066.htm
3. Dupuy P.-M. International Law and Domestic (Municipal) Law. *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*. URL: http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e_1056
4. Sauer H. Staatsrecht III: Auswärtige Gewalt, Bezügedes Grundgesetzeszu Völkerund Europa recht. 4. Aufl. München: C.H. Beck, 2015. Rn. 37 f. URL: http://www.zjs-online.com/dat/artikel/2015_6_965.pdf
5. Білак М.В. Формування Конституційним Судом України правових стандартів людиноцентричної спрямованості. *Альманах права*. 2017. № 8. С. 64-66.

Ключові слова: принцип дружнього ставлення до міжнародного права, інтерпретаційна діяльність, Конституційний Суд України, Європейський суд з прав людини.

Ключевые слова: принцип дружественного отношения к международному праву, интерпретационная деятельность, Конституционный Суд Украины, Европейский суд по правам человека.

Key words: principle of amicable treatment of international law, interpretative activity, Constitutional Court of Ukraine, European Court of Human Rights.

ЛУЦКОВ В'ЯЧЕСЛАВ ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ВІДМІННОСТІ КОНСУЛЬТАТИВНОГО ОПИТУВАННЯ ВІД СУМІЖНИХ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ЗДІЙСНЕННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Опитування – процес звернення до однієї або кількох осіб із запитаннями для збирання певних відомостей, з'ясування чого-небудь [1].

Поняття консультативного опитування як форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування відсутнє в законодавчих нормативно-правових актах. Однак згадки про можливість провести консультативне опитування присутні в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема серед повноважень районних та обласних рад [2].

Разом з тим, консультативним опитуванням користуються також окремі міські ради. В положенні «Про консультативне опитування мешканців міста Івано-Франківська» наводять наступну дефініцію цього інституту. «Консультативне опитування громадян (далі – опитування) є формою безпосередньої участі мешканців міста у місцево-